

Asia: VN/22626/2023

Hallituksen esitys merenkulun ympäristönsuojelulain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta sekä Hongkongin yleissopimuksesta ja MARPOL-yleissopimuksen ja Lontoon pöytäkirjan muutoksista

Aluspäästökiellot Suomen aluevesillä

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

BSAG kannattaa hallitusohjelman mukaisia nyt esitettyjä käsiteltyjen käymäläjätevesien, harmaiden vesien, rikkipesureiden erottelemien jäämien, lietteiden sekä puhdistamattomien pesuvesien purkukieltoa Suomen aluevesillä.

Itämeri on yksi maailman vilkkaimmin liikennöidyistä merialueista ja Suomen viennistä ja tuonnista yli 90 % kulkee meriteitse. Tämän vuoksi on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota merenkulun mahdollisiin ympäristövaikutuksiin ja pyrkiä vähentämään rahti- ja matkustaja-alusliikenteen synnyttämää ympäristökuormitusta.

Itämeri on erityispiirteidensä, kuten matalan keskisyvyyden ja hitaan vesimassan vaihtumisen vuoksi erittäin altis erilaisten ympäristöpaineiden aiheuttamille haittavaikutuksille. Rehevöityminen ja korkeat haitta-ainepitoisuudet ovat Itämeren suurimpia ongelmia. Euroopan Ympäristökeskus on vuonna 2019 todennut Itämeren tutkitusta pinta-alasta pahasti saastuneeksi 54 % ja pahasti rehevöityneeksi 15 % ja vain noin 1 % pinta-alasta on todettu olevan hyvässä tilassa.

Suomessa edellä mainitut ongelmat korostuvat erityisesti rannikkoalueilla. Itämeren ekologisen tilan jatkuva heikkeneminen on tuhoisaa erilaisille merieliöille sekä niiden elinympäristöille ja vaikuttaa negatiivisesti myös meren virkistyskäyttömahdollisuuksiin.

Harmaat ja mustat vedet sisältävät runsaasti ulosteperäistä typpeä, pesuainejäämiä, ruokajäteperäistä fosforia, mikromuovia, erilaisia haitta-aineita ja lääkkeitä. Koko Itämeren

alueen liikennettä tarkasteltaessa on arvioitu pelkästään rahtialusten purkaneen mustien ja harmaiden jätevesien mukana Itämereen 309 000 kg typpeä ja 103 000 kg fosforia. Liikenteen lisääntyessä tulevat myös nämä luvut kasvamaan.

Rikkipesureista kertyvät pesuvedet ovat hyvin happamia ja sisältävät rikkiä, rehevöitymistä aiheuttavia typpiyhdisteitä, orgaanisia yhdisteitä sekä haitallisesti vesiekosysteemiin vaikuttavia raskasmetalleja, kuten kromia, kuparia, nikkeliä, sinkkiä ja vanadiumia.

Käymäläjätevedet

Puollamme voimakkaasti nyt esitettyä käsiteltyjen käymäläjätevesien purkukieltoa Suomen aluevesillä. Esitämme myös, että uudistetussa merenkulun ympäristönsuojelulaissa kielletäisiin erikseen käymäläjätevesilaitteistoista peräisin olevan lietteen purkaminen.

Purkukielto Suomen aluevesillä vähentäisi huomattavasti meriliikenteen käymäläjätevesistä ja lietteistä johtuvaa ravinne- ja haitta-ainekuormitusta rannikkoalueilla.

Rahtiliikennettä koskevat käymäläjätteen käsittelyvaatimukset täyttyvät, kun kaikki ulosteperäiset jätteet on jauhettu riittävän pieneksi ja desinfioitu. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ulostemassa jauhetaan ja siitä pyritään poistamaan taudinaiheuttajat, jonka jälkeen on täysin luvallista purkaa se mereen.

Tällä hetkellä rahtialukset saavat purkaa käsiteltyä käymäläjätettä vain 5 kilometrin etäisyydellä lähimmästä maasta. 5 kilometriä uimarannasta, 5 kilometriä mökkirannasta, 5 kilometriä arvokkaista ja muutoksille herkistä eliöympäristöistä.

Matkustaja-alusten mustia vesiä koskevat tiukemmat käsittelyvaatimukset ja päästörajoitukset. Säännöllisesti Suomen satamissa purjehtivat alukset purkavat pääsääntöisesti jo nyt kaikki jätevedet satamien vastaanottolaitteisiin.

Suomalaisten satamien valmius vastaanottaa mustia jätevesiä on hyvä. Kuitenkin BSAG:n tekemien selvitysten perusteella käymäläjätevesien purkumäärät suomalaisissa satamissa ovat melko vähäisiä, joskin purkumäärät ovat viime vuosien aikana kasvaneet jonkin verran. Satamien vastaanottamien jätevesien vähäisestä määrästä voimme päätellä, että suurin osa niistä puretaan Itämereen.

Harmaat vedet

Harmaiksi jätevesiksi katsotaan aluksen sisätiloissa syntyneet ei öljyisiksi jätteiksi luokitellut vedet, keittiö- ja suihkutiloissa syntyneet jätevedet sekä astian- ja pyykinpesukoneiden huuhteluedet.

Harmaat vedet sisältävät ulostejämiä, pesuaineperäisiä kemikaaleja, ulosteperäisiä bakteereja, ravinteita, puhdistusaineita, pesuaineita, rasvaa, raskasmetalleja, torjunta-aineita, mikromuoveja ja melko yleisesti myös jauhettua ruokajätettä.

Harmaan veden purkua mereen ei tällä hetkellä säädellä lainkaan.

Harmaiden vesien purkukielto Suomen aluevesillä vähentäisi huomattavasti ravinne- ja haitta-ainekuormitusta Suomen rannikkoalueilla.

Aluksilla yleinen käytäntö jauhaa ruokajätteet ja sekoittaa ne harmaisiin vesiin lisää harmaiden vesien ympäristöhaittoja ja kuormittavuutta. Harmaiden vesien ravinne- ja kiintoainepitoisuudet ovat suuria. BSAG:n tällä hetkellä suorittaman selvityksen mukaan bio- ja kansainvälisen ruokajätteen purkumäärät suomalaisiin, erityisesti rahtisatamiin, ovat äärimmäisen pieniä, josta voi tehdä johtopäätöksen, että ne puretaan matkan aikana mereen.

Rikkipesurit:

IMOn merellisen ympäristön suojelukomitea MEPC antoi vuonna 2022 ohjeet pakokaasujen puhdistusjärjestelmien poistovesien riski- ja vaikutusarvioinnista. Tämän ohjeen mukaan päästökieltoja tulisi harkita, jos joku ohjeessa luetelluista ehdoista täyttyy.

Suomen aluevesien osalta täyttyvät ainakin seuraavat ehdot:

1. ympäristön tavoitetilaa alueella ei ole saavutettu
2. pesuvesipäästöt aiheuttaisivat lisäriskin ympäristön tilan heikkenemiselle
3. rikkipesureista peräisin olevan veden purkamisen salliminen on ristiriidassa meriympäristön suojelemiseksi laadittujen yleissopimusten ja määräysten kanssa.

Yhteenvetona toteamme että:

1. Käymäläjätevesien purkukielto ei vaikuttaisi merkittävästi suomalaisten satamien toimintaan, koska vastaanottoinfra ja vastaanottolaitteistojen kapasiteetti on jo tällä hetkellä erinomainen.
2. Satamia koskee tällä hetkellä polttoaineperäisten pesuvesien vastaanottovelvoite. Lakimuutoksen myötä satamien tulee huolehtia, että vastaanottokapasiteetti rikkipesureista peräisin oleville jätevesille ja lietteille on riittävä. Rikkipesureita käyttävien alusten määrä Itämeren alueella on melko pieni. Suurin osa merialueella purjehtivista aluksista on jo siirtynyt käyttämään vähähiilisempiä polttoainevaihtoehtoja.
3. Alukset, joilla on tällä hetkellä avoimen kierron rikkipesuri, tulevat todennäköisesti siirtymään vähähiilisempiin vaihtoehtoihin polttoaineisiin tai tämän lakiesityksen myötä tarkemmin säädeltyjen suljetun kierron pesurijärjestelmiin.
4. Lakiesitystä vastaava rikkipesuripesurivesiä koskeva purkukielto tulee voimaan Tanskan aluevesillä heinäkuussa 2025.
5. Varustamoiden tulee lakimuutoksen jälkeen ottaa huomioon, että Suomen aluevesillä purjehtivilla aluksilla on riittävä ja tarkoituksenmukainen tankkikapasiteetti, jotta aluksella ei ole tarvetta purkaa nyt lakimuutoksessa mukana olevia jätevesiä Suomen aluevesillä.

Uusiutuvien ja vähähiilisten polttoaineiden käytöstä meriliikenteessä annettua asetusta täydentävä kansallinen sääntely

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Asetuksen pakollisia, tavoitepohjaisia teknisiä ja operatiivisia toimenpiteitä kansainvälisen merenkulun hiili-intensiteetin supistamiseksi. täytäntöönpanossa Suomessa tulee ottaa huomioon eri toimijoille myönnettävä riittävä valmistautumisaika.

Asetuksessa säädetty yhtiöiden mahdollisuus yhdistää aluksia aluspooleiksi varustamon sisällä, huomioi varustamoiden mahdollisesti hyvinkin eri ikäiset aluskannat ja vähentää aluskannan uusimispainetta sekä keventää varustamoille syntyvää kustannustaakkaa.

Asetuksen mukaisesti laadittu seurantajärjestelmä antaa myös varustamoille hyödyllistä tietoa oman toiminnan kehittämiseksi entistä ympäristöystävällisempään suuntaan. Seurantajärjestelmän avulla kerättyjä tietoja voi hyödyntää myös varustamon vastuullisuusraportoinnissa.

Saaripoikkeus mahdollistaa lähiliikenteen alusten vapauttamisen hiili-intensiteettiseurannasta. Saaripoikkeus tulee koskemaan Ahvenanmaan liikennettä ja saaristoalueen yhteysaluksia.

Saaripoikkeuksen tulee kuitenkin olla väliaikainen. Vesistön tila saaristoalueilla on erityisen heikko ja tulevaisuudessa hiili-intensiteettiseurannan tulee koskea kaikkea meriliikennettä.

Jakeluinfra-asetusta koskeva täydentävä kansallinen sääntely (satamien maasähkö)

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Maasähkön jakelutilanne suomalaisissa säädösten piiriin kuuluvissa satamissa on jo melko hyvä.

Maasähkön käyttömahdollisuus vähentää aluksen satamassa viettämän ajan aikana syntyneitä ilmastopäästöjä.

Vaihtoehtoisten polttoaineiden mahdollisista ympäristöriskeistä tulee vielä suorittaa lisäselvityksiä. Satamilla, varustamoilla ja polttoaineen käsittelyssä mukana olevilla toimijoilla tulee olla riittävästi tietoa, jotta vaihtoehtoisten polttoaineiden mahdollisiin ympäristöriskeihin voidaan varautua käsittely-, käyttö- ja onnettomuustilanteissa.

Hongkongin yleissopimuksen hyväksyminen ja voimaansaattaminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

MARPOL-yleissopimuksen muutosten hyväksyminen ja voimaansaattaminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Lontoon pöytäkirjan muutosten hyväksyminen ja voimaansaattaminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Muut muutokset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Lakimuutoksen vaikutuspiirissä olevien toimijoiden tulee huomioida kattava tiedottaminen omille sidosryhmilleen.

Lisäksi lausumme, että tämän lain säätämisen rinnalla tulee varmistaa ao. viranomaisten kyky ja resurssit valvoa lain noudattamista sekä aluksilla että satamissa.

Koko esitysluonnosta koskevat lausunnot

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Wahlberg Ville

Elävä Itämeri säätiö sr (Baltic Sea Action Group BSAG)